Szpidbaum Struktura rasowa
żydów polskich

Od autora

HENRYK SZPIDBAUM

STRUKTURA RASOWA ŻYDÓW POLSKICH

WARSZAWA — 1932

Druk. „Monolit", Ogrodowa 1, tel. 701-92.

STRUKTURA RASOWA ŻYDÓW POLSKICH

Ty! jesteś w Europie, poważny narodzie
Żydowski: jak pomnik strzaskany na Wschodzie,
Swojemi gdy złamki wszędzie się rozniesie,
Na każdym hieroglif unosząc odwieczny.
Cypryan Norwid (Żydowie polscy 1861).

Zagadnienia antropologji zostały obecnie z wyżyn czysto spekulatywnych, badających pochodzenie człowieka i wzajemny stosunek ras ludzkich, wciągnięte w sferę potrzeb chwili bieżącej i doraźnych celów tych czy innych stronnictw politycznych. Teorje rasowe są podwaliną programu partji narodowo-socjalistycznej Hitlera. Teoretyk rasowego hitleryzmu Hans Günther, propagujący t. zw. ruch nordyczny, jest bodaj że najpoczytniejszym popularyzatorem antropologji. Ruch nordyczny wysuwa na czoło wszystkich ras ludzkich typ północno-europejski, długogłowego blondyna, jako najbardziej twórczy i wartościowy element ludzki, który należy otoczyć troskliwą opieką, obdarzyć przywilejami i w ręce którego należy z ufnością złożyć ster rządów i losy ludzkości (Aufnordung der Menschheit). Europie, a w szczególności Niemcom grozi bowiem denordyzacja („Entnordung"), a tem samem nieuchronny upadek i zagłada. Ruch nordyczny, dążący do opanowania i innych krajów poza Niemcami, jest właściwie nowem wcieleniem teorji indogermańskiej propagowanej w swoim czasie przez Gobineau i Chamberlaina. Idee te zyskują sobie zwolenników i w Polsce, jak o tem świadczy książka Jana Czekanowskiego, p. t. „Zarys Antropologji Polski".

Pomimo niesmaku, jaki budzić musi gruba tendencja i zbyt przejrzyste cele (wywyższanie własnej rasy, eksterminacja Żydów) podobnych poglądów, należy jednak przyznać, że ma to i swoje dobre strony, budzi bowiem wśród

laików zainteresowanie dla zdobyczy tej dziedziny nauk, co niewątpliwie wpływa dodatnio na rozwój i rozpęd badań antropologicznych.

Z tych i innych względów sądzimy, że jest rzeczą konieczną dla każdego inteligenta bliższe zaznajomienie się z obecnym stanem naszych wiadomości o antropologji Żydów. W tej bowiem dziedzinie, jak rzadko w której, roi się od absurdalnych i zakorzenionych błędów, i objektywne przedstawienie faktycznego stanu rzeczy jest wręcz niezbędne. W myśl słów nieznanego autora wyrytych nad wejściem do świątyni delfickiej: „Poznaj samego siebie", rozpoczniemy serję artykułów poświęconych zagadnieniom rasowym żydostwa, od poznania struktury antropologicznej Żydów p o l s k i c h.

Antropologja, będąc nauką przyrodniczą, zajmuje się poznaniem człowieka jako jednostki biologicznej. Nic dziwnego, iż na podłożu nieuniknionego na tem polu subjektywizmu, podziwu dla własnej rasy, nienawiści do ras obcych, powstał cały szereg przesądów, które z trudem tylko można będzie wyplenić. Szczególnie antropologja Żydów obfituje w mnóstwo błędnych i z gruntu fałszywych poglądów. Do dziś dnia stwierdzić można pożałowania godne pomieszanie pojęć języka i rasy. Ulubione jest przeciwstawienie Żydów, traktowanych jako semitów, aryjczykom. O ile nie bez zastrzeżeń możnaby mówić o grupie języków aryjskich, do których zalicza się przedewszystkiem języki perski i armeński, o tyle zupełnym nonsensem jest mówić o rasie aryjskiej — „rozprawiać o czaszkach aryjskich i o typie twarzy aryjskiej jest równie idjotyczne, jak mówić o długogłowym języku lub o szatynowej gramatyce" (Max Müller). Żydzi zaś pod względem cielesnym najbardziej są zbliżeni do Armenczyków, a więc do ludzi, mówiących, w najściślejszem tego słowa znaczeniu, aryjskim językiem, a bardzo mało mają w sobie, jak to wkrótce zobaczymy, krwi „semickiej". Pomieszanie pojęć ma swe źródło w fakcie, że Żydzi w czasach minionych posiłkowali się językiem hebrajskim, należącym do grupy języków semickich.

Drugim równie rozpowszechnionym błędem, znajdującym poparcie przedewszystkiem wśród samych Żydów, jest mit o czystości rasowej Żydów, o ich jednolitości rasowej. Wielu ludzi nie może się pogodzić z faktem, iż obecnie wogóle niema narodów „czystych" pod względem rasowym. Każdy naród jest mniej lub więcej skomplikowaną mieszaniną ras. Żydzi nie stanowią pod tym względem wyjątku. Starożytni Hebrajczycy wstąpili na arenę dziejową już jako mieszanina conajmniej trzech elementów rasowych. Dowodzą tego zgodnie zarówno badanie wykopalisk starożytnych, jak i dociekania lingwistów, etnologów i antropologów. W późniejszych zaś wiekach, w okresie diaspory, Żydzi wchłonęli, czy to na drodze prozelityzmu (Chazarowie), czy to pokątnego stosunku lub gwałtu (wyprawy krzyżowe, pogromy) wiele krwi obcej. Nie pozostało to oczywiście bez wpływu na oblicze rasowe Żydów. Gdybyśmy nawet nie mieli żadnych dowodów historycznych na istnienie krzyżó-

wek Żydów z obcemi ludami, musielibyśmy je przyjąć już chociażby na podstawie wyników analizy składu rasowego Żydów, do której niebawem przejdziemy.

METODY I MATERJAŁ.

Przy badaniu populacji ludzkiej w celu wyodrębnienia jej składników rasowych, antropologowie starają się poznać zachowanie się poszczególnych cech fizycznych u każdego z badanych osobników. Chodzi przedewszystkiem o zbadanie cech, co do których istnieje pewność lub uzasadnione przypuszczenie, iż przekazywane są dziedzicznie z pokolenia na pokolenie. Współczesna antropologja bowiem uważa za rasę grupę ludzi, posiadających ściśle określony zespół cech fizycznych i psychicznych, dziedzicznie przekazywanych, wyróżniających tę grupę od innych „biologicznych składników rodzaju ludzkiego". Pośród branych pod uwagę cech niektóre posiadają ważniejsze od innych znaczenie. Do nich należą cechy pigmentacyjne, a więc barwa skóry, włosów i oczu, następnie wzrost, kształt głowy (odróżnia się długo-, średnio- i krótkogłowców), kształt twarzy (odróżnia się twarze wąskie, średnie i szerokie), kształt nosa (nosy wąskie, średnie i szerokie), kształt profilu nosa (nosy wypukłe, garbate, faliste, proste, wklęsłe), proporcję ciała i cały szereg innych. Metodyka badań została dokładnie sprecyzowana przez Rudolfa Martina i obowiązuje antropologów całego świata. Niektóre cechy opisuje się, inne charakteryzuje się liczbami, otrzymanemi przez dokonywanie pomiarów specjalnemi przyrządami antropometrycznemi. W ten sposób zebrany surowy materjał opracowuje się metodami statystycznemi, badając w szczególności jakie cechy mają dążność do łącznego występowania u tych samych osobników — innemi słowy, staramy się wyodrębnić grupy rasowe. Nie wchodząc w bliższe szczegóły techniki i metodyki antropologicznej, nie mogące interesować niespecjalistę, poprzestaniemy na podaniu czytelnikowi ostatecznych rezultatów badań nad strukturą rasową Żydów polskich, która w obecnej postaci jest właściwie zdobyczą ostatnich lat kilkunastu. Starsze badania mają znaczenie li tylko historyczne, nie posiłkowały się bowiem nowoczesnemi metodami i nie nadają się do analizy porównawczej. W poniższym szkicu opierać się będę wyłącznie na własnem doświadczeniu, zdobytem dzięki badaniom antropologicznym na Żydach polskich, w których bądź brałem czynny udział, bądź samodzielnie prowadziłem. W ten sposób przewinęło się przez moje ręce kilka tysięcy osobników, na których poczyniłem obserwacje antropologiczne. W szczególności, jeśli chodzi o dane liczbowe częstości występowania składników rasowych ludności żydowskiej w Polsce i opisy niektórych typów podane w niniejszym artykule, oparte one zostały na opracowaniu 300 jasnopigmentowanych Żydów (patrz Henryk Szpidbaum: O typach Żydów jasno-

włosych w Polsce, Archiwum Nauk Antropologicznych, 1929 r.) oraz na 125 dorosłych Żydów z terenu województwa warszawskiego (Warszawa i miasteczko Gąbin). Materjały te dotychczas nie zostały ogłoszone drukiem.

ANALIZA SKŁADNIKÓW RASOWYCH.

By głębiej wejrzeć i zrozumieć strukturę rasową Żydów polskich, należy zdać sobie sprawę z tego, skąd Żydzi do Polski przybyli. (patrz pouczający artykuł prof. Bałabana w „Miesięczniku Żydowskim“, zesz. 1, 2, 1931 p. t. „Kiedy i skąd przybyli Żydzi do Polski“). Dwie były główne fale imigracji żydowskiej: jedna szła z Zachodu, z nad Renu, druga ze Wschodu. Pierwsza fala wyjaśnia nam skąd wzięły się wśród potomków Hebrajczyków z Azji Przedniej elementy rasowe, cechujące ludność krajów Europy środkowej (rasa alpejska i dynarska), druga fala wschodnia, w której niepoślednią rolę odegrali zjudaizowani ugro-fińscy Chazarowie, usprawiedliwia występowanie elementów mongolskiego i wschodnio-bałtyckiego wśród Żydów polskich. Nie należy również zapominać i o nieuniknionych infiltracjach obcych już na terenie Polski. Dla większej przejrzystości rozpatrzymy składniki rasowe grupami, zależnie od terytorjum, w którem spotyka się je w największem skupieniu.

I. RASY POZAEUROPEJSKIE.

Rasy pozaeuropejskie (w pierwszym rzędzie w grę tutaj wchodzą rasy pochodzenia azjatyckiego) stanowią trzon antropologiczny Żydów polskich, jak zresztą i Żydów innych krajów. Są to elementy rasowe, które cechowały już starożytnych Hebrajczyków. Podlegając w rozmaitych krajach diaspory odmiennym warunkom zewnętrznym, klimatycznym, odżywiania i t. d., rasy te poddawane były czynnikom selekcyjnym, które spowodowały przesunięcia ilościowe w występowaniu poszczególnych elementów pochodzenia azjatyckiego wśród rozmaitych grup żydowskich. Rasv te odznaczają się ogromną mocą dziedziczną, gdyż pomimo wielowiekowych wędrówek, prześladowań i niesprzyjających warunków bytowania, cechy tych ras utrzymały się do dziś dnia we wszystkich gminach żydowskich, ba, nawet infiltrowały w znacznym nawet odsetku do otaczającej ludności nieżydowskiej. Na czoło ras pozaeuropejskich pod względem znaczenia i przewagi ilościowej wysuwa się

r a s a a r m e n o i d a l n a,

słuszniej zwana p r z e d n i o a z j a t y c k ą. Występuje ona w najczystszej postaci wśród Armeńczyków, następnie wśród Turków, Greków i Ormjan pol-

skich. Rasa ta 4000—5000 lat przed Chr. była niezmiernie rozpowszechniona na terenie Przedniej Azji, rozprzestrzeniając się w kierunku zachodnim do Egiptu, przez Cypr, Kretę do półn.-zachodniej Afryki, Grecji i Hiszpanji. Przedstawiciele rasy przednioazjatyckiej stworzyli w starożytności potężne państwo Hetytów.

Właśnie cechy rasy armenoidalnej nadają charakter i wrażenie „żydowskości". Ciekawe są spostrzeżenia wiedeńskiego antropologa J. Weningera, który rasie przednioazjatyckiej poświęcił specjalne studjum. Pisze on: „Wszystkie osobniki, należące do rasy przednioazjatyckiej, są uważane przez Europejczyków za Żydów. W obozach jeńców, wszyscy np. Gruzini i Armeńczycy uważani byli za Żydów, zarówno przez pozostałych jeńców o innej przynależności rasowej, jak i przez naszych rodaków, u których ci jeńcy pracowali. Gruzini i Armeńczycy mają z Żydami niektóre cechy fizyczne wspólne — cechy te są właściwe rasie przednioazjatyckiej".

Co charakteryzuje rasę przednioazjatycką?

Są to ludzie średniego wzrostu, o szerokiej głowie (krótkogłowcy), o średniej twarzy, o wydatnym masywnym nosie, odznaczającym się wypukłym profilem, mięsistemi skrzydłami nosowemi, i przegrodą nosową, wystającą poniżej skrzydeł nosowych. Wargi są mięsiste, przyczem dolna wysuwa się bardziej ku przodowi niż górna. Uszy są duże i mięsiste. Włosy są ciemne, faliste, oczy piwne. Ogólna budowa jest krępa, szyja krótka; wśród przedstawicieli tej rasy spotyka się często konstytucję pikniczną („type rond" Francuzów). Mają tendencję do otyłości (szczególnie kobiety) i do chorób przemiany materji (artretyzm), wykazują przytem dużą odporność w stosunku do zakażenia gruźlicą.

Psychiczne walory czynią z nich doskonałych kupców („geriebene Händler" — Weissenberg), mają zdolność wczuwania się i odczucia obcej psychiki (aktorzy), odznaczają się realizmem. Z chorób psychicznych najczęściej spotyka się stany manjakalno-depresyjne (patrz Matecki i Szpidbaum, Konstitution dschizophrenen Juden, Berlin 1927).

Pod względem liczebności element przednioazjatycki zajmuje pierwsze miejsce wśród Żydów polskich. W naszym materjale stanowi 35% ogółu zbadanych. Drugi element pochodzenia azjatyckiego reprezentuje

rasa orjentalna,

dawniej, a jeszcze przez niektórych i obecnie nazywane rasą „semicką" ze względu na to, że ludy mówiące językami semickiemi częstokroć należą do tego typu fizycznego. Spotyka się obecnie w najczystszej postaci wśród Beduinów arabskich. Rasa orjentalna posiada wzrost średni, budowę smukłą, głowę wydłużoną (długogłowcy), twarz wąską, nos wąski, delikatny, o profilu wypukłym, o szparze ocznej o kształcie migałowatym. Oczy ciemne są zazwyczaj

głęboko osadzone, łuki brwiowe silnie wygięte, rzęsy długie. Włosy czarne lub bardzo ciemne (bruneci) układają się w fale. Kobiety tej rasy szybko dojrzewają, odznaczają się szerokiemi biodrami i bujnie rozwiniętemi piersiami. Typy orjentalne są pięknie przedstawione na portretach Żydów przez Rembrandta. Ogół badaczy opisuje rasę orjentalną jako fanatyków, ludzi zamkniętych w sobie (schirotymików?), u których rozsądek panuje nad uczuciem, z rozwiniętą fantazją, ze skłonnościami do myślenia abstrakcyjnego (patrz portret Einsteina). Przedstawiciele tej rasy wywędrowali w starożytności do Afryki i przynieśli ze sobą kulturę pasterską. Typ ten jest najliczniej reprezentowanym elementem wśród Żydów sefardyjskich (patrz H. Szpidbaum, Les spagnols, Congres de Portugal, 1930) — wśród potomków wygnańców z Hiszpanji spotykamy 38% osobników rasy orjentalnej. Prawie równie często występuje, jak wykazały moje badania w Palestynie, wśród Samarytan (33,3%). Natomiast wśród Żydów polskich przedstawicieli rasy orjentalnej spotyka się jedynie u 8—9% osobników. Różne są tego faktu przyczyny — wpłynęło również i to, że „imigracja Żydów hiszpańsko-włoskich, sefardyjskich, zapoczątkowana w XVI-tym wieku, a tak bardzo popierana przez Jana Zamojskiego, nie wywarła u nas większego wpływu, gdyż była liczebnie za słaba i za późno do nas dotarła" (M. Bałaban).

Minimalne znaczenie mają inne rasy pozaeuropejskie, których zaledwie ślady spotykamy wśród Żydów polskich. Tutaj należy wyliczyć wpływy

elementów murzyńskich,

które ujawniają się spotykanemi niekiedy cechami fizycznemi Murzynów, jako to mocno kędzierżawe włosy, bardzo grube, wywinięte wargi, mocno wystające szczęki. Są to pozostałości po zetknięciu się Żydów z Murzynami w starożytności (wojny z Egiptem) i w wiekach średnich (handel niewolnikami).

Stwierdzić można również, i to w stopniu znaczniejszym, wpływ

elementu mongolskiego

w postaci spłaszczonych z profilu twarzy, silnie rozwiniętych kości licowych, skośnej szpary oczu, fałdy mongolskiej i zjawiającej się w dzieciństwie nad kością krzyżową plamy mongolskiej.

Cechy te rzadko występują w zespole, spotyka się je raczej pojedyńczo, wplatane w kompleks cech innych ras.

II. RASY EUROPEJSKIE.

A. Grupa ras o ciemnej pigmentacji.

Przedewszystkiem wymienimy tutaj

rasę śródziemnomorską,

która występowała prawdopodobnie i wśród starożytnych semitów zamieszkałych w Palestynie, dokąd przywędrowała z południowej Europy poprzez Sycylję i Kretę (Filistyni?). Nie byłoby zatem błędem zaliczenie jej do poprzedniej, tembardziej, że rasa ta jest wielce do orjentalnej podobna. Została wyróżniona przez E. Fischera i różni się zdaniem tego autora od poprzedniej cechami nosa, który jest prosty, nieco grubszy i szerszy. Rasa śródziemnomorska, jak wskazuje nazwa, występuje wśród ludności Europy środkowej. Wśród Żydów polskich element ten spotyka się tylko u około 9% osobników i jest znacznie częstszy u Żydów sefardyjskich (40%, Szpidbaum) i u Samarytan (37%, Szpidbaum). Przyczyny słabszej reprezentacji tej rasy wśród Żydów polskich są między innemi i te, na które wskazywaliśmy za prof. Bałabanem przy omawianiu rasy orjentalnej.

Rasa alpejska

jest typowym składnikiem ludności europejskiej, spotykanym najczęściej w Szwajcarji, Bawarji, Tyrolu. Są to ciemnopigmentowani krótkogłowcy, o głowie okrąglejszej od rasy przednioazjatyckiej, o twarzy raczej szerokiej, o nosie szerszym, o profilu często wklęsłym. Pod względem psychicznym rasa alpejska odznacza się energją i pracowitością, uporem, towarzyskością, zdolnością do wyzyskania i przystosowania się do realnie istniejących warunków, fantazja naogół jest słabo rozwinięta.

Element ten występuje wśród Żydów polskich w ilości około 10% i jest bezsprzecznym dowodem infiltracji elementów środkowo-europejskich. Wśród Samarytan nie stwierdziłem obecności rasy alpejskiej, a wśród Żydów spaniolskich jest ona rzadkością (2%), w zgodzie z faktem rzadszego występowania tego elementu w krajach południowej Europy.

Rasa dynarska,

inaczej adrjatycka, spotykana najczęściej na półw. bałkańskim, występuje wśród Żydów polskich u 8% osobników. Jest to rasa pod względem fizycznym wielce zbliżona do rasy przednioazjatyckiej, również ciemnopigmentowana, krótkogłowa, o wąskiej twarzy i o wypukłym nosie; różni się od swej siostrzanej rasy

przednioazjatyckiej wysokim wzrostem i smuklejszą budową ciała. Wśród Żydów spanjolskich ludzie typu dynarskiego są zjawiskiem rzadkiem.

B. Jasnopigmentowane elementy rasowe.

Obecność wśród Żydów współczesnych, zwłaszcza Europy wschodniej, dość znacznej ilości osobników o jasnej pigmentacji włosów (13,28% blondynów) i oczu (20,59%, patrz Szpidbaum „O typach Żydów blondynów w Polsce“) budziło oddawna zainteresowanie antropologów. Obecnie zagadnienie jasnych elementów wśród Żydów możemy uważać za rozwiązane. Dzięki dokładnej analizie antropologicznej 300 osobników o jasnej pigmentacji, przeprowadzonej w wyżej wymienionej pracy, możemy stwierdzić przedewszystkiem różnorodność rasową jasnego elementu wśród Żydów polskich, a następnie wyróżnić, które z elementów właściwe i charakterystyczne są dla Żydów, a które stanowią tylko późniejszą infiltrację. Na podstawie danych historycznych i archeologicznych oraz porównania składu rasowego różnych grup żydowskich (polskich, spanjolskich i Samarytan), możemy stwierdzić, że wspólnym elementem jasnym dla wszystkich Żydów, który występował już i wśród starożytnych Hebrajczyków, jest

rasa północna,

czyli nordyczna. Według oceny Günthera częstość tego typu wśród Hebrajczyków wahała się od 10 do 15%. Jest to element typowo europejski, spotykany w najczystszej postaci wśród ludów Europy północnej, Szwecji, Norwegji, półn. Niemiec. Stanowi ponadto element składowy wszystkich narodów europejskich w różnem ustosunkowaniu ilościowem i dlatego prawdopodobnem jest, iż w pewnej mierze obecność jego wśród Żydów polskich spowodowana została również i procesami infiltracyjnemi. Ludzie rasy nordycznej są wysokiego wzrostu, o blond włosach, niebieskich oczach, o podłużnej czaszce i twarzy, o nosie delikatnym, wąskim, lekko wypukłym. Jest to typ idealizowany przez Günthera i innych „rasistów“. Cechować go ma wielka energja, aktywność, bogata fantazja i duża inteligencja, zdolności organizacyjne, państwowotwórcze, uzdolnienia artystyczne. Zpośród tej rasy rekrutować się mają wodzowie, wynalazcy, artyści, myśliciele, organizatorowie. „Byłoby tendencyjnem powiedzieć, że rasa ta jest jedyną twórczynią kultury ludzkości, tem niemniej jest rzeczą pewną, że należy ona do najbardziej uzdolnionych“, pisze najpoważniejszy z antropologów niemieckich E. Fischer. Wśród Żydów polskich rasa nordyczna występuje wraz ze swymi mieszańcami do 6%. Wśród Żydów sefardyjskich znacznie rzadziej (do 2—3%).

Drugim elementem jasnym spotykany wśród Żydów polskich jest

rasa wschodnio - bałtycka.

Rasa ta nie występowała wśród Hebrajczyków i wogóle jest niezmiernie rzadka na terenie Azji przedniej. Jest typowym składnikiem rasowym ludów słowiańskich. Jest wśród Żydów nabytkiem dość późnym (krzyżówki z Chazarami i Słowianami). Jest antropologicznym dowodem krzyżówek z ludnością europejską i to na terenie Słowiańszczyzny. Rasa wschodnio-bałtycka cechuje się jasną pigmentacją, krótką głową, szeroką twarzą o rozwiniętych kościach licowych, szerokim, często wklęsłym nosem. Wpływ tego elementu na skład rasowy Żydów polskich został mocno przez Günthera przesadzony, gdyż według naszych obliczeń spotyka się tylko u 4% osobników. Błąd Günthera wziął się prawdopodobnie stąd, że wszystkich krótkogłowców o jasnej pigmentacji zaliczył do typu wschodnio-bałtyckiego. Zobaczymy za chwilę, iż jest to niesłusznie. Być może jednak, że typ ten jest stosunkowo częstszy wśród Żydów rosyjskich.

Gdy na pewnym terenie geograficznym przez długie wieki odbywa się krzyżówka między rozmaitemi rasami, wchodzącemi w skład pewnej populacji, w naszym przypadku populacji żydowskiej, nie dochodzi jednakże do niwelacji różnic między rasami składowemi — dowodzi tego chociażby fakt, iż wśród tak przekrzyżowanej ludności żydowskiej potrafiliśmy wyróżnić cały szereg elementów rasowych nieraz w zupełnie czystej postaci. Dzieje się to dzięki dość dużej tendencji biologicznej ustrojów żywych do dziedzicznego przekazywania cech łącznie, w pewnych naturalnych zespołach (rasowych). Z drugiej strony naskutek istnienia możliwości natury przeciwnej, pewnej niezależności cech przy dziedzicznem przekazywaniu ich potomstwu, istnieje możliwość powstania najbardziej fantastycznych przypadków kombinacyj cech. Istotnie przy badaniu większej grupy osobników spotykamy nieraz takie przypadkowe zespoły cech — robią one czasem wrażenie czegoś dysharmonijnego. Niekiedy jednakże powstają przy krzyżówce pewne nowe zespoły cech, niespotykane u ras rodzicielskich, które dzięki bliżej nam jeszcze nieznanym walorom, są widocznie doskonale przystosowane do samego terenu, mają większe szanse do rozmnażania i utrzymania się w walce o byt (czynniki selekcyjne) i wówczas liczebność osobników o tym nowym zespole fizycznym zwiększa się w badanej populacji. Mówimy wówczas, że stabilizuje się nowy typ o charakterze wtórnym. Stabilizację tego rodzaju można stwierdzić pewnemi metodami statystycznemi. Otóż na terenie Polski wśród ludności żydowskiej udało się nam wyodrębnić kilka zespołów, które rozpatrzymy łącznie jako

III. TYPY ANTROPOLOGICZNE WTÓRNE.

Wśród nich najciekawszym jest typ

j a s n e g o   a r m e n o i d a,

którego tak nazwałem ze względu na to, że posiada wszystkie cechy typu „armenoidalnego“ (przednioazjatyckiego) za wyjątkiem barwy oczu i włosów, które są jasne. Wiemy jak bardzo ten krótkogłowy przednioazjatycki element jest charakterystyczny dla Żydów polskich i dlatego też jasny - armenoid może być uważany za typowego Żyda blondyna. Różni się od również jasnej rasy wschodnio-bałtyckiej swym charakterystycznym „żydowskim“, a właściwie przednioazjatyckim nosem i węższą twarzą. Jest to najczęściej spotykany typ wśród blondynów Żydów polskich (do 7%). Wśród Sefardów nie stwierdziliśmy go wcale.

Bardzo podobnym do niego jest typ

j a s n o - d y n a r s k i,

różniący się od jasnego armenoida wyższym wzrostem i smukłą budową ciała. Spotyka się dość rzadko (2,5%).

Na terenie Polski stabilizują się wśród Żydów również dwa typy ciemne:

T y p   s z e r o k o t w a r z o w e g o   a r m e n o i d a,

(6,6%), którego charakterystyka zawarta jest w samej nazwie i

t y p   s z e r o k o t w a r z o w e g o   d y n a r a,

(3,3%), który różni się od wyjściowej rasy dynarskiej swą wybitnie szeroką twarzą.

Dla większej przejrzystości zestawiliśmy wszystkie powyżej omówione rasy i typy i procentowe ich występowanie w poniższej syntetycznej tabeli.

SKŁAD RASOWY ŻYDÓW POLSKICH.

I. RASY POZAEUROPEJSKIE.

Przednioazjatycka (armenoidalna)	34,99%	
Orjentalna (semicka)	8,32%	
Domieszki murzyńskie		ułamki
Domieszki mongolskie		procentu

II. RASY EUROPEJSKIE.

A.	Ciemne	
	Śródziemnomorska	9,16%
	Alpejska	9,99%
	Dynarska	8,33%
B.	Jasne	
	Nordyczna	5,82%
	wschodnio-bałtycka	4,16%

TYPY ANTROPOLOGICZNE WTÓRNE.

Jasny armenoid	6,66%
Szerokotwarzowy armenoid	6,66%
Jasny dynarski	2,50%
Szerotwarzowy dynarski	3,33%

WNIOSKI I ZAGADNIENIA.

Z powyższego zestawienia wynikają jasno następujące wnioski:

1) Żydzi polscy stanowią pod względem antropologicznym wielce skomplikowaną, specyficzną mieszaninę rasową i dlatego całkowicie zgadzamy się z niestrudzonym antropologiem żydowskim Weissenbergiem, że zaprzeczenie tego faktu jest „eine schlechte Verteidigungsmethode, indem es das Ziel nicht erreicht, dafür aber entwuerdigend in eigenen und fremden Augen wirkt".

2) Przeszło połowa Żydów polskich należy do ras pozaeuropejskich: przednioazjatyckiej, orjentalnej wraz ze śródziemnomorską. One to stanowią o odrębności i specyficzności rasowej Żydów w Polsce.

3) Wśród Żydów polskich stwierdzić można obecność elementów rasowych, właściwych ludności europejskiej, dowodzących istnienia krzyżówek z otaczającemi ludami.

Zbadanie jakościowe i ilościowe składu rasowego Żydów polskich nie wyczerpuje zagadnień antropologicznych związanych z poznaniem istoty i wartości tego, co jest najbardziej drogocennego dla każdego żywego narodu, t. j. materjału ludzkiego. Powinniśmy drogą połączonych badań antropologicznych i psychologicznych poznać walory duchowe i uzdolnienia każdego z elementów rasowych (wybór zawodu). Należy wgłębić się w dynamikę rasową Żydów, zbadać które z elementów chętnie emigrują i które do emigracji się nadają. Z jakich elementów rekrutują się neofici i asymilanci (Czekanowski twierdzi, że elementy jasno-pigmentowane, z jakich chalucowie i wychodźcy do

Palestyny (badania Dra Benjaminiego z Tel-Awiwu). Do jakich chorób dysponuje przynależność do takiego czy innego typu antropologicznego.

Jest to tylko drobna cząstka zagadnień, których rozwiązanie należy do przyszłości. Szereg badań już zapoczątkowano, brak jeno jak i w innych dziedzinach, ośrodka naukowego i środków materjalnych.